

آزمون دکترای زبان و ادبیات فارسی ۱۴۰۰

دروس تخصصی

۵۴۶. بیت‌های زیر در سرگذشت کدام پادشاه شاهنامه آمده است؟

«ز هر پیشه‌ای انجمن کرد مرد
گروهی که آتوربان خوانیش
صفی برکشیدند و بنشانند
بسودی سه دیگر گره را شناس
چهارم که خوانند اهتوخشی»

بدین اندرون پنجهی نیز خورد
به رسم پرستندگان دانش
همی نام، تیش‌تاریان خوانند
کجا نیست از کس برایشان سپاس
هم از دست‌ورزان با سرکشی»

(۱) جمشید (۲) فریدون (۳) کیخسرو (۴) طهمورث

۵۴۷. در مصرع اول بیت زیر، چه ویژگی مثبتی برای قهرمان ذکر شده است؟

«نه کندآوری گیرد از تاج و گنج
نه دل تیره دارد ز رزم و ز رنج»

(۱) همراهی قدرت و ثروت با غرور و شجاعت
(۲) دلیری و شجاعت در عین داشتن قدرت و ثروت
(۳) پهلوانی و دلاوری به واسطه دوری از قدرت و ثروت
(۴) مبتلا نشدن به تکبر و غرور با وجود داشتن قدرت و ثروت

۵۴۸. در شاهنامه، بیت زیر از زبان کدام شخصیت بیان شده است؟

«هنر نزد ایرانیان است و بس
ندارند گرگ زبان را به کس»

(۱) سیاوش خطاب به گرسیوز
(۲) انوشیروان خطاب به امپراطور روم
(۳) رستم فرخزاد به سعد بن ابی وقاص
(۴) بهرام گور در نامه‌اش خطاب به شنگل پادشاه هند

۵۴۹. در ابیات زیر کدام واژه درست معنا شده است؟

(۱) آنکه تدبیر او سواری کرد
(۲) باغبانی بباید آن بت را
(۳) نباشد کوه را وقت درنگ تو درنگ تو
(۴) رادمردان همه با درگهش آموخته‌اند

بر جهان تِجّاره توسن (تندباد)
با یکی پاسدار چوبکزن (کوتوال)
جهان هرگز نخواهد تا تو باشی آدرنگ تو (اندوه)
چون بُز رُس که بیاموزد با سبز گیاه (نابالغ)

۵۵۰. معنای صحیح بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

«گرچه معمور و خرابش همه مردم دارند
بر هر پر خردی نیست که چندین «نیست»

(۱) اگرچه شهرهای آباد و خراب آن [خراسان] پرجمعیت است اما بی‌خردان فراوانی نزد خردمندان زندگی می‌کنند.
(۲) اگرچه آبادی و ویرانی آن [خراسان] به‌دست مردم است اما در برابر هر خردمندی چندین بی‌خرد وجود دارد.
(۳) اگرچه شهرهای آباد و خراب آن [خراسان] خالی از سکنه نیست ولی هر خردمندی می‌داند که جهان خالی از مفسدان نیست.
(۴) اگرچه آبادانی و خرابی آن [خراسان] به‌دست خود مردم است، بر همگان پوشیده نیست که خردمندان در برابر مفسدان هیچ‌کاره‌اند.

۵۵۱. مفهوم کلی بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

«غوطه توان داد روز عرض ضمیرش
در عرق آفتاب، چرخ برین را»

(۱) برتری مقام و منزلت ممدوح بر چرخ برین
(۲) ترجیح تابناکی ضمیر ممدوح بر تابناکی آفتاب
(۳) عرق کردن خورشید از شدت تابش ضمیر ممدوح
(۴) شرمساری شاعر در مقایسه ضمیر ممدوح با خورشید تابناک

۵۵۲. در بیت زیر به کدام باور صوفیانه اشاره شده است؟

«بود ایجاد و اعلام دو عالم
چو خلق و بعث نفس ابن آدم»

(۱) تجدّد امثال
(۲) تبدیل صفات
(۳) حشر پس از مرگ
(۴) مقام بقای بعد از فنا

۵۵۳. کدام گزینه از نظر معنی و مفهوم با دیگر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) اندرین جای سپنجی چه نهادی دل
 - (۲) چون طمع داری افروختن آتش
 - (۳) تدبیر بکن مباحش عاجز
 - (۴) زین خسان خیره چه جویی چو همی‌دانی
- آب کویی همی ای بیهده در هاون
به شب اندر زان پروانگک روشن
سر خیره مپیچ در قزاگنند
که به ترب اندر هرگز نبود روغن

۵۵۴. تعبیر شمس‌الدین محمد لاهیجی از «عدم» در بیت زیر چیست؟

«عدم آینه، عالم عکس و انسان

- (۱) عالم معنا (۲) اعیان ثابت
(۳) عالم لاهوت (۴) عالم ملکوت

۵۵۵. مفهوم کدام گزینه با دیگر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) آن ز کال آب و سپندی که عرض دفع نکرد
 - (۲) هیکل و نشره و حرزی که اجل بازداشت
 - (۳) نوشدارو و مفرح که جوی فعل نکرد
 - (۴) رشته پُر گره و مهر تب قرآیان
- هم بدان پیرزن مخرقه‌خر باز دهید
هم به تعویذگر شعوه‌گر باز دهید
هم بدان آسی آسیمه‌نظر باز دهید
هم به قرآ دم تسبیح‌شمر باز دهید

۵۵۶. تصویر شاعرانه بیت زیر به کدام گزینه نزدیک‌تر است؟

«کرده در آن خرم فضا، صید گوزنان چند جا

شاخ گوزن اندر هوا اینک نگون‌سار آمده»

- (۱) چون شاخ گوزن بر در تو
 - (۲) صبح چو پشت پلنگ کرد هوا را دو رنگ
 - (۳) بس پلنگان گوزن‌افکن که چون شاخ گوزن
 - (۴) پیش پیکان دو شاخش از برای سجده‌ای
- قامت شده خم غضنفران را
ماه چو شاخ گوزن روی نمود از حجاب
پشت‌خم در خدمت آن شیرمردان دیده‌اند
شیر چون شاخ گوزنان پشت را کردی دوتا

۵۵۷. در بیت زیر، «آب زده بودن آسیاب» کنایه از چیست؟

«گر نان طلب کنند در من زنند از آنک

بی‌دانه من آب‌زده است آسیاب‌شان»

- (۱) تعطیل بودن (۲) ویران بودن
(۳) بی‌آب بودن (۴) آماده کار بودن

۵۵۸. معنی صحیح بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

«حکمت از خبث تو سرود آید

نبی از جهل تو فرود آید»

- (۱) چون تو باطنی گمراه داشتی سرود و حکمت بر تو خوانده شد و به دلیل رفع جهل تو پیامبر مبعوث شده است.
- (۲) تو سرود و آواز را به دلیل خبث باطن حکمت به‌شمار می‌آوری و قرآن و وحی خدا را به واسطه جهل نازل و پست می‌شماری.
- (۳) خبث باطن تو باعث می‌شود که حکمت را چون نوا و سرود کم‌اهمیت شماری و جهل تو باعث شده قرآن نزد تو کم‌مقدار به نظر برسد.
- (۴) تا باطنی ناپاک داری از حکمت درکی حاصل نخواهی کرد و تا جهل در تو هست هرگز از وحی و قرآن بهره‌ای نمی‌بری.

۵۵۹. مفهوم کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) گردن گردن‌ان شکسته به قهر
 - (۲) کو در این راه گردنی گردن
 - (۳) پیش دیوان حکم او جز مرد
 - (۴) گردن‌انی که با خدای خوشند
- ضعفا را ز لطف داده دو بهر
که تواند قفای او خوردن؟
شکر سیلی حق که داند کرد؟
حکم را بختیان بار کشند

۵۶۰. معنی کلی بیت زیر کدام است؟

«راه به دل شو چو بدیدی خزان

کاب به دل می‌شود آتش به جان»

- (۱) هنگام خزان در خود تامل کن چراکه تامل مایه نشاط دل است و شور جان.
- (۲) چون فصل خزان دیدی مهیای مرگ باش تا سختی آن بر تو هموار شود.
- (۳) هنگام پیری عشق بورز، زیرا عشق زداينده ضعف و سستی است.
- (۴) هنگام پیری شجاع باش، زیرا ترس موجب اضطراب می‌شود.

۵۶۱. کدام بیت درست معنی شده است؟

- (۱) گر جو سنگی نمک خود چشی
(اگر به حقیقت وجودی خود پی ببری از خودپسندان دوری می‌کنی.)
- (۲) چون فلک از عهد سلیمان بری است
(از عهد سلیمان به بعد پریان مسخر هیچ آدمی نشدند.)
- (۳) نسبت فرزندی اییات چُست
(هر بی‌تی بر خلق و خوی آفریننده خود دلالت دارد.)
- (۴) حرف زبان را به قلم بازده
(قلم را بار دیگر سخنور کن و زمین را از نابودی برهان.)

۵۶۲. مضمون کدام بیت با ابیات دیگر متفاوت است؟

- (۱) مرا غلّه تنگ اندر آمد درو
(۲) کند جلوه طاووس صاحب‌جمال
(۳) چو بر سرنشست از بزرگی غبار
(۴) تازه بهار را ورقست زرد شد

۵۶۳. ابیات زیر در تبیین کدام مرحله از مراحل سلوک بیان شده است؟

- «هفت دریا یک شَمَر اینجا بود
هفت جَنّت نیز اینجا مرده‌ای است
گر دو عالم شد همه یکبار نیست
گر به یک ره گشت این نُه تشت گم
- هفت اخگر یک شَرَر اینجا بود
هفت دوزخ همچو یخ افسرده‌ای است
در زمین ریگی همان انگار نیست
قطره‌ای در هشت دریا گشت گم»

- (۱) حیرت (۲) استغنا (۳) توحید (۴) فقر و فنا

۵۶۴. در کدام بیت استشهاد به آیه قرآن، به نصّ آیه نزدیک‌تر است؟

- (۱) باز آمد کای محمّد عفو کن
(۲) گرچه آسانت نمود آن سان سخن
(۳) پس دهان دل ببند و مَهر کن
(۴) با سیاست‌های جاهل صبر کن

۵۶۵. ابیات زیر به چه نکته‌ای دلالت دارد؟

- «در شنود گوش تبدیل صفات
ز آتش ار علمت یقین شد از سخن
- (۱) علم اکتسابی و علم لدنی هر دو مهم است.
(۳) علم یقینی منزل پختگی و کمال سالک است.

۵۶۶. نکته مورد نظر مولانا در بیت زیر با کدام گزینه تناسب دارد؟

- «جود جمله از عوض‌ها دیدن است
پس عوض دیدن ضد ترسیدن است»

- (۱) چون بخشندگان بخشش‌های خود را قضای الهی می‌دانند از بخشیدن هراسی ندارند.
- (۲) مردم اگر بدانند نفس بخشش آنها عین لطف حق است، دیگر ترس آنها از کم شدن مال و ثروت زایل می‌شود.
- (۳) توجّه به پاداش الهی بنده را به جود و بخشش متمایل می‌کند از این‌رو دیگر ترس او از کم شدن مال زایل می‌شود.
- (۴) پاداش بخشش‌های بنده همیشه دیده نمی‌شود از این‌رو خداوند شخص بخشنده را به بخشیدن و ترسیدن دعوت می‌کند.

۵۶۷. مفهوم کلی ابیات زیر چیست؟

- «لیک در گه مارهای پُر فَنند
و اندرین یم ماهیان پُر فَنند
- اندرین یم ماهی‌ها می‌کنند
مار را از سحر ماهی می‌کنند»

- (۱) غلبه باطنی و مغلوبیت ظاهری اولیای الهی برابر منکران
(۳) تباین سیالیت معرفت باطنی با جمود معرفت ظاهری
- (۲) غلبه باطنی و مغلوبیت ظاهری اولیای الهی برابر منکران
(۴) تقابل قدرت تصرف اولیای الهی با مدعیان معرفت

۵۶۸. معنای درست بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

«گر خطا کشتم دیت بر عاقله است عاقله جانم تو بودی از الست»

- (۱) اگر به غلط مرتکب قتلی شدم، این تقدیری بود که از روز الست تو برایم رقم زدی.
- (۲) اگر سهوا کسی را کشتم، چون تو از روز الست پشتیبانم بوده‌ای، دیه گناهم را بپرداز.
- (۳) اگر به سفاقت قتلی مرتکب شدم دیه آن بر خویشان است که تو مرا در ازل به آنها پیوند داده‌ای.
- (۴) اگر به خطا کسی را کشتم بر من حرجی نیست، من از الست مست و مجنون بوده‌ام و دیه بر مجنون روا نیست.

۵۶۹. حافظ کدام مصرع را از غزل سعدی تضمین کرده است؟

- (۱) «جز این قدر نتوان گفت در جمال تو عیب»
 - (۲) بر سر تربت من بی‌می و مطرب منشین
 - (۳) مجو درستی عهد از جهان سست‌نهاد
 - (۴) «چراغ روی تو را شمع گشت پروانه»
- که وضع مهر و وفا نیست روی زیبا را
«تا به بویست ز لحد رقص کنان بر خیزم»
«که این عجز عروس هزار داماد است»
مرا ز حال تو با حال خویش پروانه

۵۷۰. مفهوم کدام گزینه با دیگر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) سیر انجام در آیین به آغاز خوش است
 - (۲) تا چند در این دایره همچون خط پرگار
 - (۳) ساقی ما در مروت هیچ خودداری نکرد
 - (۴) هر که دانست سرانجام حیات است فنا
- دلیم را پیش‌تر از دانه نظر باید کرد
سر در پی آغاز ز انجام گذارم؟
نشئه انجام را در ساغر آغاز داشت
چون شرر دامن انجام در آغاز گرفت

۵۷۱. مفهوم کدام گزینه با دیگر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) نیرنگ چرخ چون گل رعنا در این چمن
 - (۲) خمار زردرویی داشت در پی چون گل رعنا
 - (۳) چون گل رعنا درون خویش اندودم به خون
 - (۴) ز می بگذر که باشد در قفا همچون گل رعنا
- خون دل از پپاله زر می‌دهد مرا
اگر رنگی به رویم از شراب لاله‌گون آمد
تا در این بستان سرا رنگ خزانی شد ز من
خمار زردرویی باده‌های ارغوانی را

۵۷۲. مفهوم کدام عبارت درست بیان شده است؟

- (۱) اگر چه در عمل پادشاه فربه شوی، خویشتن لاغر نمای. (بیشتر از آن مباش که می‌نمایی).
- (۲) اگر از نیک، نکوهیده باشی، بهتر که از بد، ستوده شوی. (به قدح و مدح مردم دل نیاید داد).
- (۳) هر که از کسی فربه شود زودتر گشتن از وی چشم باید داشتن. (لطف زیاد را خطرها در پی است).
- (۴) و به هر محقری، مزوری مکن تا روزی که به کارت آید، منفعت بزرگ بود. (خود را ارزان فروختن خطاست).

۵۷۳. عبارت زیر در چهار مقاله در وصف چه کسی بیان شده است؟

- «وزیر شهنشا به بود و در فضیلت ترسل و شعر کمالی داشت و مردی عدلی مذهب بود، عدلی مذهبیان به غایت متنسک و متقی باشند.»
- (۱) ابوالحسن السرخسی البهرامی (۲) صاحب بن عبّاد رازی (۳) ابن عمید کاتب (۴) ابوحنیفه اسکافی

۵۷۴. معنی درست عبارت زیر در کدام گزینه آمده است؟

«پیش من باری آن است که ملک روی زمین نخواهم با تبعیت آزاری تا به خون رسد، که پیداست چون مرد بمرد با وی چه همراه خواهد بود.»

- (۱) از نظر من حکومت چنان ارزشی نداشت که شاه به‌خاطر آن خلق‌آزاری کرد و در خون خلق افتاد و بعد از مرگ معلوم نیست چه بر او خواهد گذشت.
- (۲) مرا باور این است که گرد دلت نگردم که زحمتی بزرگ در پی دارد و خون‌ها باید ریخت و چون آدمی بمیرد باید پادافره کار خود ببیند.
- (۳) از نظر من حکومت چنان ارزشی ندارد که پادشاه به‌خاطر آن خلق‌آزاری کند و خون‌ها ریزد، چرا که باید پاسخگوی اعمال خود باشد.
- (۴) اعتقاد من آن است که پادشاهی دنیا ارزش آن ندارد که دیگری بیازاری تا چه رسد به کشتن وی، و آدمی چون بمیرد با خود چه خواهد برد.

۵۷۵. معنی واژه‌هایی که زیرشان خط کشیده شده، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

«تا بر جایم بر تملق و ورق مشغول نشوم که به افتعال و شعبه، قضای آمده بازنگردد که گفته‌اند: اذا انتهت المدّة کان الحتف فی الحيلة»

- (۱) تا زنده‌ام - دورنگی - مکر - مرگ
- (۲) تا سرپا هستم - نیرنگ - نامردمی - نابودی
- (۳) تا توانایی دارم - چرب‌زبانی - تسلیم‌شدگی - سقوط
- (۴) تا در این پست و مقام هستم - مال‌پرستی - ظاهرسازی - رهایی

۵۷۶. درون‌مایه اصلی داستان «زهد و راسو»ی کلّیله و دمنه در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) کسی که بر مراد خود قادر گردد و در حفظ آن اهمال نماید و در سوز ندامت افتد و به غرامت ماخوذ گردد.
- (۲) کسی که دشمنان غالب و خصوم قاهر بدو محیط شوند و مغز و مهر از همه جوانب بر او متعذر باشد.
- (۳) کسی که بی‌فکر و رویت خود را در دریای حیرت و ندامت افکند و بسته دام غرامت و پشیمانی گردد.
- (۴) آنکه دل بر استمالت او نیارامد، اگرچه در ملاطفت مبالغت نماید.

۵۷۷. مفهوم کدام گزینه با گزینه‌های دیگر متفاوت است؟

- (۱) سایه ابر و دوستی اشرا
- (۲) و لایبقی الکثیرُ مع الفساد
- (۳) ستایش دروغ و مال بسیار
- (۴) والدهر ذو دُولٍ تَنقَلُ فی الْوَرَى

۵۷۸. کدام گزینه با مفهوم عبارت زیر متفاوت است؟

«پیش از آنکه خصم فرصت چاشت بیابد، برای او شامی گواران سازد.»

- (۱) پیش از آنکه اهل بغداد شام خورند وزیر را چاشنی چاشنی بدادند.
- (۲) پیش از آنکه تاتار در این دیار بر ما سحر خورد، قصد شام کنید.
- (۳) و قبل أن یبلغَ الکتابُ أَجلَهُ أَجلُ در آن حدود تاختن آورد.
- (۴) نَعْدُ بِالْحِجَاجِ قَبْلَ أَنْ یَتَعَتَّى ُ بک.

۵۷۹. عبارت «کُلُّ مُجَرٍّ فی الْغَلَاءِ یُشَرُّ» از مرزبان‌نامه با کدام ضرب‌المثل فارسی مطابقت دارد؟

- (۱) هر که باد کارد طوفان درو کند.
- (۲) هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت.
- (۳) هر که رود چرد و هر که خوابد خواب ببند.
- (۴) هر که تنها به قاضی رود، راضی برگردد.

۵۸۰. عبارت «إِذَا احتَاجَ الزُّقُّ إِلَى الْفَلَکِ فَقَدْ هَلَکَ» در چه موقعی کاربرد دارد؟

- (۱) آنگاه که بزرگی به حقیری محتاج گردد.
- (۲) آنگاه که فقیری به ثروتمندی محتاج گردد.
- (۳) آنگاه که استادی به شاگردش نیازمند شود.
- (۴) آنگاه که کسی به جای زمین، به آسمان چشم دوزد.

۵۸۱. مفهوم کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) نافه‌صفت از میان خون جگر، دمی خوش برمی‌آورم.
- (۲) پیوسته پسته‌وار شوربختی خود را به دردخنده پوشیده می‌دارم.
- (۳) از نفثة‌المصدری که مهجوری بدان راحتی تواند یافت، چاره نیست.
- (۴) از آئین‌المهجوری که رنجور را در شب دیجور هجر بدان شفایی تواند بود، گریز نه.

۵۸۲. مفهوم کدام گزینه به مفهوم «دست پاک و حقه تهی مانده‌ام» نزدیک‌تر است؟

- (۱) به هر قدمی که نه بر جاده قرار زده‌ام.
- (۲) در کشاکش تغایر احداث افتاده‌ام.
- (۳) از مئین و آلف، مانده صفر بر هیچ آمده‌ام.
- (۴) خاک در چشم آب حیات زده‌ام.

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

«و چون سلطان در نیشابور حاضر بود و از اطراف اصناف خلایق از قوآد و اصحاب حاجات روی به خدمت او نهادند و مهمّات و مصالح ایشان را کسی کفایت نمی‌کرد و متحیر و پریشان می‌گشتند، روزی به جمعیت بر در سرای مجیرالملک جمع شدند و غلبه و آواز برداشتند و تشنّیع آغاز نهادند. بیرون آمد و روی بدیشان آورد که سخن شما عین صدق است و شکایت بر حقّ اما من نیز به نزدیک خداوند حصافت معذورم از کار مصلحت قوآدگی با مصلحت قوآد که روی کارند نمی‌پردازم و از ترتیب ارزاق خرید با تهذیب اوراق جراید نمی‌رسم. چند روز است تا سلطان اشاره فرموده است که چندین پیرایه از جهت مطاربه مُعدّ کنیم و به هیچ کاری دیگر مشغول نباشیم امتثال امر سلطان واجب است و اسعاف ملتمسات ارباب حوایج لازم. در این گفت و شنید بودند که مبشران اخوان یعنی یزک پنجاب در رسید مخبر بدانکه لشکر مغول مقدّم ایشان یمه و نوین و سبتای بهادر از آب گذشتند.»

۵۸۳. با توجه به عبارت فوق، چه خبر تلخی برای سلطان آورده شده است؟

- (۱) عبور لشکر مغول از رود سیحون
- (۲) گذشتن لشکر مغول از رود سند
- (۳) انتخاب نوین و سبتای به فرماندهی لشکر مغول
- (۴) سقوط شهر پنجاب و عبور لشکر مغول از رود سند

۵۸۴. با توجه به متن، دل‌مشغولی اصلی مجیرالملک در زمان اقامت سلطان در نیشابور چه بود؟

- (۱) تدارک اسباب عیش و عشرت سلطان
- (۲) برطرف کردن نیاز اطرافیان سلطان
- (۳) حفاظت از جان سلطان و اطرافیان او
- (۴) فراهم آوردن سپاه و تدارک جنگ با لشکر مغول

۵۸۵. با توجه به مفهوم کلی متن، اشتغال سلطان به لُهو و لعب نشانه چیست؟

- (۱) تجمل‌گرایی سلطان
- (۲) سردرگمی و از دست دادن سر رشته امور
- (۳) فساد اخلاق سلطان و اطرافیان او
- (۴) اطمینان خاطر سلطان به پیروزی نهایی بر مغولان

۵۸۶. در عبارت زیر به چه مفهومی تاکید شده است؟

«... و مُهر از مُهر بود، مُهر آنجا نهند که مهر در آنجا دارند. ای رضوان، بهشت تو را، ای مالک، دوزخ تو را، ای کُروبیان، عرش شما را، ای دل سوخته که بر تو مُهر مهر است. تو مرا و من تو را.»

- (۱) رازداری نتیجه مهرورزی است.
- (۲) دوستداری و رازداری مکمل یکدیگر است.
- (۳) مهر کردن چیزی، نشانه گرمی داشتن آن است.
- (۴) مهر کردن، نشانه رازداری و نگه داشتن اسرار است.

۵۸۷. عبارت زیر در نقد چه کسانی است؟

«فصلی چند از سخنان مصنوع مسجع بی‌معنی یاد گیرند و حکایات انبیا و مشایخ به عبارت آرند و بعضی سور یا آیات را تفسیر ساخته و با هم تلفیق داده، یاد گیرند و اشعار بر الحان برخوانند و بر عوام فروخوانند.»

- (۱) متکلمان
- (۲) مذکران
- (۳) واعظان
- (۴) قصاصان

۵۸۸. کدام گزینه در باب طبقات اهل فراست درست است؟

- (۱) متوسمان، دانا بودند بر اندرون دل‌ها بی‌دلیل و نشان‌ها و برهان، آنها را به کار نیاید.
- (۲) متفرسان، دایم به غیب نگرند و از ایشان غایب نباشد و هیچ چیز از آنها پوشیده نبود.
- (۳) مستنبطان، به نور خدای بنگرند و آن سواطع انوار بود که در دل بدرخشند، معانی بدان نور ادراک کنند.
- (۴) ربانین، عالمان باشند و حکیمان، اخلاق حق گرفته‌اند به دیدار، و آسوده باشند از خبر دادن از خلق و نگریستن بدیشان.

۵۸۹. کدام آیه قرآن با موضوع غیرت در عرفان مرتبط است؟

- (۱) وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ (آیه ۵۲/ انعام)
- (۲) قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ (آیه ۳۳/ اعراف)
- (۳) أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (آیه ۶۲/ یونس)
- (۴) وَيُؤْتُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ (آیه ۹/ حشر)

۵۹۰. عبارت زیر در توصیف کیست؟

«به وقت فتن حروب امیرالمؤمنین علی (ع) بیامد و به موافقت علی با اعدای وی حرب همی کرد تا روز حرب صفین شهادت یافت.»

- (۱) عمار یاسر
- (۲) هرم بن حیّان
- (۳) سعید بن مسیب
- (۴) اویس قرنی

۵۹۱. با توجه به متن زیر کدام گزینه درست است؟

«و اما مرید به معنی مُحبّ، سالک مجذوب است و مراد به معنی محبوب، مجذوب سالک که معنی شیخوخت در ایشان منحصر است، چه محبّ آن است که مجاهدت و مکابدتش بر مکاشفت و مشاهدت سابق بود و محبوب آن که حقیقت کشف او بر صورت اجتهاد سابق.»

- (۱) وجود سالک مجذوب به حق است نه به خود.
- (۲) مجذوب سالک بر اثر مجاهدت از سیر به طیر می‌رسد.
- (۳) مجذوب سالک به یک جذبه بساط ادوار مقامات طی کند.
- (۴) عبارت «جذبه من جذبات الحق توازی من عمل الثقلین» شایسته مقام سلوک مجذوب است.

۵۹۲. عبارت زیر به کدام مقام عرفانی اشاره دارد؟

«هرگاه که اخلاق نفس مبدل شود و دیو طبیعت مسلمان گردد و به جای متابعت هوا در او مطاوعت خدا پدید آید و بعضی از حظوظ او حقوق گردد»

- (۱) مقام سعت
- (۲) مقام تسلیم
- (۳) مقام مشاهده
- (۴) مقام رضا

۵۹۳. کدام گزینه نادرست معنی شده است؟

- (۱) تفویض: دست برداشتن از حفظ نفس
- (۲) خمود: ذهاب حرکت و دعوی از سالک
- (۳) جُوداب: واردی که دل سوی حق سوق دهد.
- (۴) خطرات: دواعی که سالک به سوی حق خواند به قوت

۵۹۴. کدام گزینه شامل زبان‌های ایرانی باستان است؟

- (۱) سغدی - اوستایی - سکایی - ختنی
- (۲) مادی - سکایی - پارسی - اوستایی
- (۳) سکایی - مادی - سغدی - اوستایی
- (۴) سغدی - سکایی - اوستایی - خوارزمی

۵۹۵. قید مؤول در کدام گزینه با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) من با تو نیامدم که صحرا بینم
 - (۲) جان بر کف دست آمده تا روی تو بیند
 - (۳) چنان قحط‌سالی شد اندر دمشق
 - (۴) به کوی میکده گریان و سرفکنده روم
- یا بر لب جویی به هوس بنشینم
خود شرم نمی‌آیدش از ننگ بضاعت
که یاران فراموش کردند عشق
چراکه شرم همی‌آیدم ز کرده خویش

۵۹۶. از نظر کاربرد صفت و موصوف، کدام گزینه با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) اینجا شکری هست که چندین مگس‌اند
 - (۲) امروز غره‌ای به فصاحت که در حدیث
 - (۳) این دو سه یاران که ترا رهبرند
 - (۴) هزار جهد بکردم که سر عشق ببوشم
- یا بلعجی کاین همه صاحب‌هوسانند
هر نکته را هزار دلایل بیآوری
خشکت از حلقه در بردرند
نبود بر سر آتش می‌سرم که نجوشم

۵۹۷. کدام گزینه در باب دستگاه نظری سوسور درست است؟

- (۱) کلیت نظام زبان بر مبنای کوچک‌ترین تفاوت‌هاست و رابطه میان دال و مدلول «اختیاری» است.
- (۲) سوسور برخلاف زبان‌شناسان سلف اروپایی مطالعه در زمانی را جایگزین رویکرد غیرتاریخی کرد.
- (۳) در دیدگاه سوسور، زبان، نظامی از نشانه‌های «قراردادی» است که با آگاهی جمعی ساخته می‌شود.
- (۴) براساس دیدگاه سوسور، اصل «تفاوت»، نشانه‌های یک زبان را می‌سازد ولی تأثیری در معنای آن ندارد.

۵۹۸. کدام گزینه معرف ساختار غالب مقامات حمیدالدین بلخی است؟

- (۱) مقدمه، اسناد، بدنه اصلی، تخلص، شعر پایانی، خاتمه
- (۲) اسناد، مقدمه، بدنه اصلی، تخلص، شعر پایانی، خاتمه
- (۳) اسناد، مقدمه، بدنه اصلی، تخلص، خاتمه، شعر پایانی
- (۴) مقدمه، اسناد، تخلص، بازشناسی، بدنه اصلی، خاتمه

۵۹۹. کدام گزینه در باب مکتب وقوع درست است؟

- (۱) شعر این مکتب سوز و سازی دارد و جوان‌پسند و عوام‌خوان است.
- (۲) شعر وقوع، عموماً برون‌گراست و منطبق با اوضاع اجتماعی سده نهم و دهم است.
- (۳) شعر وقوع از نظر رعایت مسایل بدیعی و بیانی همان دقت‌نظرهای سبک عراقی را دارد.
- (۴) شعر وقوع، همچون سبک هندی مضامین نامحدود و متکثری را در حد مصرع و بیت منعکس می‌کند.

۶۰۰. تذکره‌نویسان عهد صفوی کدام مورد را واژگون کردن و بی‌معنا ساختن سخن می‌دانند؟

- (۱) طرز تازه
- (۲) طرز تزریق
- (۳) طرز اهل هند
- (۴) طرز جمهور

۶۰۱. کدام اثر تحت تأثیر منطق الطیر عطار تألیف شده است؟

- (۱) رساله‌الطیور نجم‌الدین رازی
- (۲) روضة‌الفریقین ابوالرجا چاچی
- (۳) بحرالفوائد از نویسنده‌ای گمنام در قرن ششم
- (۴) کشف‌الاسرار عن حکم الطیور و الازهار عزالدین مقدسی

۶۰۲. کدام گزینه درباره مثنوی «حملة راجی» درست است؟

- (۱) «حملة راجی» را شیخ احمد ادیب متخلص به راجی در شرح زندگی و جنگ‌های نادرشاه افشار سرود.
- (۲) «حملة راجی» را شهاب ترشیزی متخلص به راجی در شرح زندگی و جنگ‌های یکی از مهاراجه‌های هند سرود.
- (۳) «حملة راجی» را ملابمان علی متخلص به راجی در شرح زندگی و جنگ‌های رسول اکرم (ص) و خانواده ایشان سرود.
- (۴) «حملة راجی» را باذل مشهدی متخلص به راجی در شرح زندگی و جنگ‌های حضرت علی (ع) سروده این منظومه به «حملة حیدری» هم مشهور است.

۶۰۳. کدام گزینه درباره «غزلان الیهند» درست است؟

- (۱) ترجمه بخش‌هایی از ضوء‌الدراری و تألیف خان آرزو است.
- (۲) ترجمه بخش‌هایی از سبحة‌المرجان و تألیف خان آرزو است.
- (۳) ترجمه بخش‌هایی از ضوء‌الدراری و تألیف آزاد بلگرامی است.
- (۴) ترجمه بخش‌هایی از سبحة‌المرجان و تألیف آزاد بلگرامی است.

۶۰۴. ابوالفضل بیهقی در تدوین باب خوارزم در کتاب تاریخ خود از یادداشت‌های چه کسی استفاده کرده است؟

- (۱) عبدالحی گردیزی
- (۲) ابوریحان بیرونی
- (۳) احمدحسن میمندی
- (۴) ابونصر مشکان

۶۰۵. جریان اقلیمی - روستایی در رمان‌نویسی معاصر از چه دوره‌ای و چرا آغاز شد؟

- (۱) از ۱۳۳۰ به بعد و ایجاد دوره حفقان سیاسی
- (۲) از ۱۳۰۰ به بعد و ورود ایران به دوران مدرنیته
- (۳) از ۱۳۲۰ به بعد و ایجاد آزادی‌های نسبی سیاسی
- (۴) از ۱۳۴۰ به بعد و ایجاد جنبش‌های سیاسی و اجتماعی

۶۰۶. کدام داستان‌ها همسو با گرایش ملی و وطن‌پرستانه رضاخان نوشته شده است؟

- (۱) «شاهکار» از جمال‌زاده و «هما» از محمد حجازی
- (۲) «جادو» از علی دشتی و «بابک خرم‌دین» از سعید نفیسی
- (۳) «عشق و سلطنت» از میرزا باقر خسروی و «داستان باستان» از میرزا حسن بدیع
- (۴) «دیو - دیو» از بزرگ علوی و «پروین دختر ساسان» و «سایه مغول» از صادق هدایت

۶۰۷. نخستین تجربه شعر منشور فارسی از آن کیست و اثر معروف وی چیست؟

- (۱) یدالله رویایی - دریایی‌ها
- (۲) محمد مقدم - راز نیمه‌شب
- (۳) احمد شاملو - آهن‌ها و احساس
- (۴) هوشنگ ایرانی - بنفش تند خاکستری

۶۰۸. بحر عروضی کدام گزینه با گزینه‌های دیگر متفاوت است؟

- (۱) از این زنجیران یک تن زنش را در تب تاریک بهتانی به ضرب دشنه‌ای کشته است.
- (۲) اما ز پس غبار کی می‌گوید: نه برق نگاه خادعانه ره می‌جوید؟
- (۳) در گردش موج تیره حتی ماهی / یاقوت شود تنش یکسر
- (۴) و آن بسته درها را نشانم می‌دهد با مهر و موم پنجه خونین

۶۰۹. وزن عروضی کدام گزینه «مضارع مسدس اُخرب مکفوف محذوف» است؟

- (۱) افتاده‌ایم سخت به دام
- (۲) وان بخششی که بر دو عالم شد
- (۳) ای سرد و گرم دهر کشیده
- (۴) ای کرده گرد ماه ز شب خرمن

۶۱۰. عیب قافیه در کدام گزینه درست معین شده است؟

- (۱) در این زمان بتی نیست از تو نیکوتر
- (۲) در من این هست که صبرم ز نکورویان نیست
- (۳) از غصه هجران تو دل پر دارم
- (۴) کنی ناخوش به ما بر زندگانی

- (۱) نه بر تو بر شمنی از رهیت مشفق‌تر
- (۲) از گل و لاله گریز است و ز گل‌رویان نیست
- (۳) پیوسته از آن دیده به خون تر دارم
- (۴) اگر از ما دمی دوری گزینی

- (۱) ابطاء جلی
- (۲) شایگان
- (۳) اکفا
- (۴) اقوا

۶۱۱. در کدام گزینه «قصر تعیین» به کار رفته است؟

- (۱) نبینی جز مرا نظمی محقق
- (۲) من نکردم امر تا سودی کنم
- (۳) تنها نه ز راز من پرده بر افتاد
- (۴) نه من سبک‌کش این دیر رندسوزم و بس

- (۱) نیایی جز مرا نثری مبرهن
- (۲) بلکه تا بر بندگان جودی کنم
- (۳) تا بود فلک شیوه او پرده‌ری بود
- (۴) بسا سرا که در این کارخانه سنگ و سبوست

۶۱۲. در کدام گزینه نوع خبر بنا بر حال مخاطب درست بیان شده است؟

- (۱) اگر نه به یزدان که تا بوده‌ام
- (۲) در رفتن جان از بدن گویند هر نوعی سخن
- (۳) جهان و کار جهان جمله هیچ بر هیچ است
- (۴) حلقه پیرمغان از ازل‌م در گوش است

- (۱) به می دامن لب نیالوده‌ام
- (۲) من خود به چشم خوشتن دیدم که جانم می‌رود
- (۳) هزار بار من این نکته کرده‌ام تحقیق
- (۴) بر همانیم که بودیم و همان خواهد بود

- (۱) خبر طلبی
- (۲) خبر موکد
- (۳) خبر انکاری
- (۴) خبر ابتدایی

۶۱۳. غرض ثانویه جملات استفهامی در عبارت زیر چیست؟

- (۱) دیوار چیست؟ / آیا به جز دو پنجره روبه‌روی هم / اما بی‌پنجره؟
- (۲) بیان تردید
- (۳) تذکر و هشدار به مخاطب
- (۴) تجاهل گوینده از امر بدیهی

۶۱۴. در بیت زیر کدام صنعت بدیعی دیده می‌شود؟

«فلک در سندس نیلی هوا در چادر کحلی»

زمین در فرش زنگاری که اندر حله خضرا»

- (۱) تدیج
- (۲) استتباع
- (۳) توجیه
- (۴) استدراک

۶۱۵. در کدام بیت «ایهام ذو وجوه» دیده می‌شود؟

- (۱) بکن معامله‌ای وین دل شکسته بخر
- (۲) به تنگ‌چشمی آن ترک لشکری نیازم
- (۳) درویش را نباشد برگ برای سلطان
- (۴) آشنایی نه غریب است که دلسوز من است

- (۱) که با شکستگی ارزد به صد هزار درست
- (۲) که حمله بر من درویش یک‌قبا آورد
- (۳) ماییم و کهنه‌دل‌فی کآتش در آن توان زد
- (۴) چون من از خویش برفتم دل بیگانه بسوخت

۶۱۶. کلمه «نرگس» در کدام بیت «استعاره محتمله» است؟

- (۱) نرگش عربده‌جوی و لبش افسون‌کنان
- (۲) کس به دور نرگست طرفی نیست از عافیت
- (۳) نرکس طلبد شیوه چشم تو زهی چشم
- (۴) ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد

۶۱۷. در بیت‌های زیر نوع کنایه قسمت‌های مشخص شده به ترتیب کدام است؟

کتابخانه هفت ملت بشست	«یتیمی که ناکرده قرآن درست
چو بیند کسان بر شکم بسته سنگ	به جز سنگدل ناکند معده سنگ
چگونه چون قلمم دود دل به سر نرود»	سیاه‌نامه‌تر از خود کسی نمی‌بینم

(۴) موصوف - فعل - صفت	(۳) صفت - فعل - موصوف	(۲) فعل - موصوف - صفت	(۱) موصوف - صفت - موصوف

۶۱۸. در بیت زیر کدام صنعت ادبی دیده می‌شود؟

«به یک بوی از ارم صد در گشاده	به دورخ ماه را دورخ نهاده»

(۴) تشبیه تسویه یا مزدوج	(۳) تشبیه تفضیل	(۲) تشبیه تمثیل	(۱) تشبیه مرکب

۶۱۹. نوع علاقه مجاز در کلمه «پیری» در بیت زیر چیست؟

«ما عیب و نقص خویش و جمال و کمال غیر	پنهان نموده‌ایم چو پیری پس خضاب»

(۴) علیت	(۳) ملازمت	(۲) مجاورت	(۱) بدلیت

۶۲۰. در شعر زیر نوع استعاره «دیوار سرد سنگی سیار» چیست؟

«باری این حرف‌های داغ دلم را / دیوار هم توان شنیدن نداشته است / آیا تو را توان شنیدن هست / دیوار! / دیوار سرد سنگی سیارا»

(۱) استعاره مصرّحه مجرد مرشّحه	(۲) استعاره مصرّحه مرشّحه
(۳) استعاره مکنیه تخیلیّه	(۴) استعاره مصرّحه مجرّده

۶۲۱. در عبارت زیر کدام واژه در معنی مجازی به کار رفته است؟

«پس آن ارواح که در صف اول بودند، در مقام بی‌واسطگی از نظرهای خاص حق تعالی پرورش و استعداد آن یافته بودند که در طلسم‌گشایی عالم صورت، آدم وقت خویش باشند، آنگه خلاق به‌واسطه هدایت ایشان طلسم‌گشودن درآموزند.»

(۱) ارواح، به علاقه ملازمت	(۲) آدم، به علاقه خاص و عام	(۳) صف اول به علاقه جز و کل	(۴) خلاق، به علاقه فاعلیت

۶۲۲. عبارت زیر معرف کدام مکتب انتقادی است؟

«این مکتب مانند سایر شعب ساختگرایی وامدار نظریه سوسور درباره زبان است اما به ایده نظام نشانه‌ای گستره‌ای وسیع می‌بخشد و آن را از قلمرو زبان‌شناسی به مطالعه فرهنگ‌هایی بسط می‌دهد که از دیدگاه غربی «بدوی» تلقی می‌شوند.»

(۱) پس‌ساخت‌گرایی	(۲) مطالعات فرهنگی	(۳) نشانه‌شناسی فرهنگی	(۴) انسان‌شناسی ساخت‌گرا

۶۲۳. در جاهای خالی عبارت زیر کدام اصطلاحات کلیدی قرار می‌گیرد؟

«هژمونی مجموعه‌ای از عقاید و ارزش‌های حاکم است که به جای استفاده از از طریق استیلا می‌یابد.»

(۱) سلطه سخت‌افزاری - قدرت نرم	(۲) قدرت نرم - سلطه سخت‌افزاری
(۳) قدرت سرکوبگر - رضایت‌مندی	(۴) رضایت‌مندی - قدرت سرکوبگر

۶۲۴. کدام گزینه در باب کارکرد «ایدیولوژی» از نظر آلتوسر درست است؟

- (۱) ایدیولوژی، در کلیت خود روابط واقعی افراد را با یکدیگر در نظام مناسبات آنها بازنمایی می‌کند.
- (۲) ایدیولوژی همواره از افراد سوژه‌های متعینی می‌سازد که از درک واقعیت وجودی خود سر باز می‌زنند.
- (۳) ایدیولوژی، در یک دستگاه ایدیولوژیک کاملاً غیرمادی و انتزاعی موجودیت می‌یابد و رفتار و مناسبات افراد را هدایت می‌کند.
- (۴) ایدیولوژی باعث می‌شود افراد زندگی خود را به سبک خاصی تجربه کنند و بعد فکر کنند که این شیوه طبیعی درک خود و جهان است.

۶۲۵. عبارت زیر مطابق نظریه رمزگان رولان بارت از کدام نوع رمزگان به‌شمار می‌آید؟

«سید میران ذاتا خوش‌معاشرت و مهمان‌دوست بود. روزها در قهوه‌خانه‌ها در برخورداری جمعی که خرجی پیش می‌آمد، اولین کسی بود که دستش در جیبش می‌رفت.»

(۱) کنشی	(۲) فرهنگی	(۳) هرمنوتیک	(۴) نمادین

۵۴۶. گزینه (۱)

توضیح:

چهار بیت ارائه شده در مورد طبقه‌بندی مشاغل و پیدایش اصناف در زمان پادشاهی جمشید در شاهنامه است. در این ابیات، به طور خلاصه به چهار گروه شغلی که جمشید ایجاد کرد اشاره شده است:

۱. **آتوربان:** گروهی که مسئول نگهداری آتش و امور دینی بودند.
 ۲. **هشی:** گروهی که به کشاورزی و دامداری می‌پرداختند.
 ۳. **هنروران:** گروهی که شامل صنعتگران و پیشه‌وران مختلف مانند آهنگری، ریسندگی، و بافندگی بودند.
 ۴. **سپاهیان:** گروهی که مسئول نظم و امنیت جامعه بودند.
- در ادامه به بررسی ابیات و تطبیق آن با پادشاهی جمشید می‌پردازیم:

- **بیت اول:** "ز هر پیشه‌ای انجمن کرد مرد / گروهی که آتوربان خوانیش": جمشید در زمان پادشاهی خود، مردم را بر اساس شغل و حرفه شان سازماندهی کرد و برای هر گروه، یک عنوان و جایگاه مشخص در نظر گرفت. در این بیت، به گروه "آتوربان" اشاره شده که وظیفه‌ی آنها نگهداری از آتش و امور دینی بود.
- **بیت دوم:** "صفی برکشیدند و بنشانند / بسودی سه دیگر گره را شناس": در این بیت، به نظم و ترتیب صف‌بندی گروه‌ها اشاره می‌کند. "سه دیگر" به سه گروه بعدی (هشی، هنرمندان، و سپاهیان) اشاره دارد.
- **بیت سوم:** "چهارم که خوانند اهتوخشی / به رسم پرستندگان دانیش": در این بیت، به گروه چهارم، یعنی "سپاهیان" اشاره می‌کند. "اهتوخشی" به معنای "نگهدارنده نظم و آرامش" است.
- **بیت چهارم:** "همی نام، تیشترایان خوانند / کجا نیست از کس برایشان سپاس / هم از دست‌ورزان با سرکشی": در این بیت، به گروه "تیشترایان" اشاره می‌کند که وظیفه‌ی آنها ستایش و نیایش بود. "دست‌ورزان" در اینجا به معنای "پادشاهان" است و شاعر به سرکشی و ناسپاسی برخی از پادشاهان نسبت به خداوند اشاره می‌کند.

۵۴۷. گزینه (۴)

توضیح:

- در بیت ارائه شده "نه کندآوری گیرد از تاج و گنج / نه دل تیره دارد ز رزم و ز رنج"، دو ویژگی مثبت برای قهرمان ذکر شده است:
۱. **مبتلا نشدن به کندآوری از تاج و گنج:** "کندآوری" به معنای "غرور" و "تکبر" است. این بیت بیان می‌کند که قهرمان با وجود داشتن قدرت و ثروت (تاج و گنج)، به تکبر و غرور مبتلا نمی‌شود و فخر و مباهات به ثروت و قدرت خود نمی‌کند.
 ۲. **عدم دل تیرگی از رزم و رنج:** "دل تیره" به معنای "غمگین" و "دل آزرده" است. این بیت بیان می‌کند که قهرمان با وجود سختی‌ها و دشواری‌های جنگ و رزم (رزم و رنج)، غمگین و دل آزرده نمی‌شود و روحیه‌ی خود را از دست نمی‌دهد.

جمع‌بندی:

با توجه به دو ویژگی ذکر شده، می‌توان نتیجه گرفت که شاعر در این بیت، قهرمانی را ستایش می‌کند که با وجود داشتن قدرت و ثروت، به تکبر و غرور مبتلا نمی‌شود و در برابر سختی‌ها و دشواری‌ها روحیه‌ی خود را حفظ می‌کند. این ویژگی‌ها نشان‌دهنده‌ی فروتنی، صبر، و استقامت قهرمان هستند و او را به الگویی مناسب برای دیگران تبدیل می‌کنند.

۵۴۸. گزینه (۴)

بیت "هنر نزد ایرانیان است و بس / ندارند گرگ ژیان را به کس" در منابع مختلف به بهرام گور، پادشاه ساسانی، نسبت داده شده است. این بیت در نامه‌ای که بهرام گور به شنگل، پادشاه هند، نوشته است آمده است. در این نامه، بهرام گور به برتری ایرانیان در هنر و فرهنگ و همچنین شجاعت و دلیری آنها در جنگ اشاره می‌کند.

مفهوم بیت:

- **"هنر نزد ایرانیان است و بس":** این بخش از بیت بیان می‌کند که ایرانیان در هنر و فرهنگ سرآمد سایر ملل هستند و هیچ کس به اندازه آنها در این زمینه مهارت و تخصص ندارد.
- **"ندارند گرگ ژیان را به کس":** این بخش از بیت به شجاعت و دلیری ایرانیان در جنگ اشاره می‌کند. "گرگ و ژیان" کنایه از دشمنان و مهاجمان هستند و منظور شاعر این است که ایرانیان در برابر دشمنان خود شجاع و بی‌باک هستند و هرگز تسلیم آنها نمی‌شوند.

۵۴۹. گزینه (۳)

توضیح:

در بیت "نباشد کوه را وقت درنگ تو درنگ تو" واژه "درنگ" به معنای "توقف" و "معطل شدن" است. معنای کامل بیت این است که:

صبر و حوصله کوه در برابر توقف و معطل شدن تو هیچ تاثیری ندارد و تو باید هرچه سریع‌تر به کار خود ادامه دهی.

مقایسه با سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱: "آنکه تدبیر او سواری کرد" به معنای "کسی که با تدبیر و عقل خود بر مشکلات سوار شد" است و با معنای بیت همخوانی ندارد.
- گزینه ۲: "باغبانی بیاید آن بت را" به معنای "باید برای تربیت و پرورش آن بت (کنایه از انسان) یک باغبان ماهر وجود داشته باشد" است و با معنای بیت همخوانی ندارد.
- گزینه ۴: "رادمردان همه با درگهش آموخته‌اند" به معنای "همه مردان با شرف و بزرگواری از درگاه او درس مردانگی و شجاعت آموخته‌اند" است و با معنای بیت همخوانی ندارد.

۵۵۰. گزینه ۲

شرح بیت:

- این بیت از قطعه‌ای سروده‌ی ابوالمجد انوری (شاعر قرن ششم هجری) است که در وصف خراسان و شهرهای آن سروده شده است.
- "معمور و خرابش همه مردم دارند": این عبارت به این معنی است که آبادانی و ویرانی خراسان به دست خود مردم آن سامان رقم خورده است.
- "بر هر پر خردی نیست که چندین «نیست»": این عبارت با کمی ابهام همراه است. برخی از مفسران "پر خرد" را به معنای "بسیار خردمند" و "نیست" را به معنای "نبود" یا "عدم" می‌دانند. با این تفسیر، بیت به این معنی خواهد بود که در برابر هر فرد بسیار خردمند، افراد بی‌خرد و جاهل بسیاری وجود دارند. تفسیر دیگر این است که "پر خرد" را به معنای "کسی که بسیار چیز می‌داند" و "نیست" را به معنای "انکار" در نظر بگیریم. در این صورت، بیت به این معنی خواهد بود که در برابر هر فردی که اطلاعات و دانش زیادی دارد، افراد بسیاری وجود دارند که دانش او را انکار می‌کنند و مغرضانه با او رفتار می‌کنند.

چرا گزینه ۲ صحیح است؟

گزینه ۲ تفسیری از بیت را ارائه می‌دهد که با لحن کلی قطعه و مضامین آن همخوانی دارد. انوری در این قطعه به نقد اوضاع اجتماعی و سیاسی خراسان در زمان خود می‌پردازد و از جمله به وجود افراد بی‌خرد و جاهل در آن سرزمین اشاره می‌کند.

گزینه ۲ به درستی این مضمون را در بیت مورد نظر منعکس می‌کند.

چرا گزینه‌های دیگر نادرست هستند؟

- گزینه ۱: این گزینه تفسیری ناقص از بیت ارائه می‌دهد و به بخش دوم بیت که به وجود افراد بی‌خرد اشاره می‌کند، توجهی نکرده است.
- گزینه ۳: این گزینه ارتباطی بین آبادانی و ویرانی خراسان و وجود افراد مفسد در آن سرزمین برقرار نمی‌کند.
- گزینه ۴: این گزینه تفسیری مغرضانه از بیت ارائه می‌دهد و نقش خردمندان را در جامعه نادیده می‌گیرد.

نتیجه:

با توجه به شواهد ارائه شده، گزینه ۲ تفسیری صحیح و کامل از بیت مورد نظر ارائه می‌دهد و با لحن کلی قطعه و مضامین آن همخوانی دارد.

۵۵۱. گزینه ۲

شرح بیت:

این بیت از غزلی سروده‌ی حافظ شیرازی، شاعر نامدار ایرانی، است.

• "غوطه توان داد روز عرض ضمیرش":

این عبارت به معنای "روزگار می‌تواند از شدت تابندگی ضمیر ممدوح غوطه‌ور در عرق شود" است. "غوطه" به معنای "غرق شدن" و "عرض ضمیر" به معنای "بیان و شرح صفات و کمالات ممدوح" است.

• "در عرق آفتاب، چرخ برین را":

این عبارت به معنای "از شدت تابندگی ضمیر ممدوح، چرخ فلک (آسمان) در عرق غوطه‌ور می‌شود" است. "چرخ برین" به معنای "آسمان" و "عرق آفتاب" کنایه‌ای از تابش شدید خورشید است.

مفهوم کلی بیت:

حافظ در این بیت به مدح و ستایش ممدوح خود می‌پردازد و ضمیر او را چنان تابناک و درخشان توصیف می‌کند که حتی خورشید و آسمان نیز در برابر آن کم می‌آورند و گویی از شدت تابندگی آن شرمسار و غرق در عرق می‌شوند.

چرا گزینه ۲ صحیح است؟

گزینه ۲ به درستی مفهوم کلی بیت را که همان مدح و ستایش ممدوح از طریق تشبیه ضمیر او به خورشید و آسمان است، بیان می‌کند. در این گزینه، برتری و ترجیح ضمیر ممدوح بر آفتاب به وضوح قابل مشاهده است.

چرا گزینه‌های دیگر نادرست هستند؟

- گزینه ۱: این گزینه مفهوم بیت را به صورت وارونه بیان می‌کند و مقام و منزلت ممدوح را برتر از چرخ برین نمی‌داند.
 - گزینه ۳: این گزینه تفسیری اغراق‌آمیز و غیرواقعی از بیت ارائه می‌دهد.
 - گزینه ۴: این گزینه مفهوم بیت را به طور کامل وارونه جلوه می‌دهد و شاعر را در مقایسه ضمیر ممدوح با خورشید شرمسار و حقیر معرفی می‌کند، در حالی که در بیت منظور شاعر مدح و ستایش ممدوح است.
۵۵۲. گزینه ۱)

شرح بیت:

- این بیت از مثنوی معنوی، اثر مولانا جلال‌الدین محمد بلخی، عارف و شاعر نامدار ایرانی، است.
 - "بود ایجاد و اعلام دو عالم": این عبارت به معنی "دو عالم (جهان هستی و عالم روحانی) آفریده و آشکار شده‌اند" است.
 - "چو خلق و بعث نفس ابن آدم": این عبارت به معنی "مانند آفرینش و رستخیز روح انسان" است.
- باور صوفیانه:

مولانا در این بیت به یکی از باورهای بنیادی تصوف به نام **تجدد امثال** اشاره می‌کند. بر اساس این باور، پس از مرگ، روح انسان بارها و بارها در قالب‌های مختلف جسمانی در این جهان متولد می‌شود تا به تکامل و رستگاری نهایی برسد. این چرخه تولد و مرگ تا زمانی که روح به مرحله‌ای از پختگی و کمال برسد که دیگر نیازی به تجربه جسمانی نداشته باشد، ادامه می‌یابد.

ارتباط بیت با تجدید امثال:

مولانا در این بیت، آفرینش دو عالم و رستخیز روح انسان را به هم مرتبط می‌کند. او معتقد است که آفرینش دو عالم مقدمه‌ای برای سیر تکاملی روح انسان و رسیدن او به رستگاری نهایی است. همانطور که انسان پس از مرگ دوباره متولد می‌شود، دو عالم نیز در هر دوره زمانی به شکلی نو پدیدار می‌شوند.

چرا گزینه ۱ صحیح است؟

گزینه ۱ به درستی به باور صوفیانه تجدید امثال اشاره می‌کند و بیت مورد نظر را به عنوان شهادی بر این باور ارائه می‌دهد. در این بیت، مولانا آفرینش دو عالم و آفرینش و رستخیز روح انسان را به هم مرتبط می‌کند که از مفاهیم کلیدی در مبحث تجدید امثال است.

چرا گزینه‌های دیگر نادرست هستند؟

- گزینه ۲: این گزینه به باور صوفیانه تبدیل صفات اشاره دارد که در بیت مورد نظر به آن پرداخته نشده است.
 - گزینه ۳: این گزینه به باور صوفیانه حشر پس از مرگ اشاره دارد که در بیت مورد نظر به آن پرداخته نشده است.
 - گزینه ۴: این گزینه به باور صوفیانه مقام بقای بعد از فنا اشاره دارد که در بیت مورد نظر به آن پرداخته نشده است.
۵۵۳. گزینه ۳)

تفاوت با دیگر گزینه‌ها:

این بیت با لحنی **امرانه و پندآموز** خطاب به مخاطب می‌گوید که در برابر مشکلات و سختی‌ها **عاجز و ناتوان** نباشد و برای حل آنها **تلاش و تدبیر** کند.

در حالی که سایر گزینه‌ها لحنی **توصیفی** دارند و به بیان **اوضاع و احوال** یا **نتایج** ناشی از یک عمل می‌پردازند:

- گزینه ۱: این بیت **اوضاع و احوال** کسی را که در جای نامناسبی دل نهاده، توصیف می‌کند.
- گزینه ۲: این بیت **نتیجه** طمع‌ورزی و تلاش برای افروختن آتش را بیان می‌کند.
- گزینه ۴: این بیت **نتیجه** جستجوی بیهوده را بیان می‌کند.

۵۵۴. گزینه ۲)

شرح بیت:

- این بیت از مثنوی "مقالات" اثر شمس تبریزی، عارف نامدار ایرانی، است.
- "عدم آیین، عالم عکس و انسان": این عبارت به معنی "عدم مانند آیینی است که جهان هستی (عالم عکس) و انسان در آن انعکاس می‌یابند" است.
- "چو چشم عکس در وی شخص پنهان": این عبارت به معنی "همانطور که در چشم، عکس شخص پنهان است، در عدم نیز حقیقت انسان نهفته است" است.

تعبیر شمس از "عدم":

شمس در این بیت، "عدم" را به مثابه آینه‌ای توصیف می‌کند که اعیان ثابت در آن انعکاس می‌یابند و سپس در عالم هستی و در انسان تجلی می‌یابند.

اعیان ثابت در عرفان اسلامی، مفاهیم ازلی و ابدی هستند که در علم خداوند وجود دارند و پیش‌نمونه‌ای از تمام موجودات در عالم هستی به شمار می‌روند.

شمس معتقد است که "عدم" فضایی خالی و پوچ نیست، بلکه آینه‌ای است که اعیان ثابت در آن انعکاس می‌یابند و سپس در عالم هستی و در انسان تجلی می‌یابند.

چرا گزینه ۲ صحیح است؟

گزینه ۲ به درستی تعبیر شمس از "عدم" را در بیت مورد نظر بیان می‌کند.

در این بیت، شمس "عدم" را به مثابه آینه‌ای توصیف می‌کند که اعیان ثابت در آن انعکاس می‌یابند و این مفهوم با تعریف اعیان ثابت در عرفان اسلامی همخوانی دارد.

چرا گزینه‌های دیگر نادرست هستند؟

• گزینه ۱: این گزینه به عالم معنا اشاره دارد که در بیت مورد نظر به آن پرداخته نشده است.

• گزینه ۳: این گزینه به عالم لاهوت اشاره دارد که در بیت مورد نظر به آن پرداخته نشده است.

• گزینه ۴: این گزینه به عالم ملکوت اشاره دارد که در بیت مورد نظر به آن پرداخته نشده است.

۵۵۵. گزینه ۳

تفاوت با دیگر گزینه‌ها:

این بیت از مثنوی معنوی مولانا به بی‌اثر بودن نوشدارو و مفرّج در برابر مرگ اشاره می‌کند. در حالی که سایر گزینه‌ها به بی‌اثر بودن اشیاء و اعمال مختلف در برابر نیرویی خاص اشاره دارند:

• گزینه ۱: این بیت به بی‌اثر بودن کال آب و سبند در برابر دفع بلا اشاره دارد.

• گزینه ۲: این بیت به بی‌اثر بودن هیکل و نشره و حرزی در برابر مرگ اشاره دارد.

• گزینه ۴: این بیت به بی‌اثر بودن رشته پُر گره و مهر تب قرآیان در برابر مرگ اشاره دارد.

مفهوم کل بیت:

در این بیت، مولانا به مخاطبان خود هشدار می‌دهد که به طلسم‌ها، تعویذها و خرافات برای دفع بلا یا رهایی از مرگ تکیه نکنند، زیرا این اشیاء و اعمال هیچ قدرتی در برابر نیروی قاهر مرگ ندارند.

او معتقد است که تنها راه رهایی از مرگ، توبه و پشیمانی از گناهان و سلوک در طریق حق است.

چرا گزینه ۳ صحیح است؟

همانطور که اشاره شد، این بیت از مثنوی معنوی مولانا به بی‌اثر بودن نوشدارو و مفرّج در برابر مرگ اشاره می‌کند.

این مفهوم با مضامین سایر گزینه‌ها که به بی‌اثر بودن اشیاء و اعمال مختلف در برابر نیروهای خاص اشاره دارند، متفاوت است.

نتیجه:

با توجه به شواهد ارائه شده، گزینه ۳ تفسیری صحیح و دقیق از بیت مورد نظر ارائه می‌دهد و از نظر مفهوم با دیگر گزینه‌ها متفاوت است.

۵۵۶. گزینه ۲

شباهت به تصویر شاعرانه بیت:

تصویر شاعرانه بیت مورد نظر، صحنه‌ای پویا و پرشور از شکار گوزن‌ها در فضایی سرسبز و شاداب را به تصویر می‌کشد.

در این تصویر، گوزن‌ها در حال فرار و شکارچیان در حال تعقیب آنها هستند و شاخ گوزن‌ها در هوا به چشم می‌آید.

گزینه ۲، تصویری مشابه از طلوع خورشید و دو رنگ شدن هوا را به تصویر می‌کشد.

در این تصویر، طلوع خورشید مانند پلنگی است که پشت آسمان را دو رنگ می‌کند و این دو رنگ به مثابه شاخ گوزن‌هایی هستند که در هوا به چشم می‌آیند.

شباهت‌ها:

• پویایی و شور: هر دو تصویر دارای پویایی و شور هستند. در بیت مورد نظر، صحنه شکار گوزن‌ها پویا و پرشور است و در گزینه ۲، طلوع خورشید و دو رنگ شدن هوا پویایی و شور خاصی دارد.

• استفاده از عناصر طبیعی: هر دو تصویر از عناصر طبیعی مانند گوزن، خورشید و آسمان استفاده می‌کنند.

• تصویرسازی خلاقانه: هر دو تصویر خلاقانه و بدیع هستند و از تشبیه‌های غیرمنتظره برای به تصویر کشیدن سوژه استفاده می‌کنند.